

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
Кафедра підприємництва і права

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Ханлар МАХМУДОВ

«01» лютого 2021 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ ФАХОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ**

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИСМСТВ

Освітньо-професійна програма Менеджмент підприємства

спеціальність 073 Менеджмент

галузь знань 07 Управління та адміністрування

освітній ступінь бакалавр

інститут Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій

Полтава
2021/2022 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни Організація та планування діяльності підприємства для здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми Менеджмент підприємства спеціальності 073 Менеджмент

Мова викладання державна

Розробник: С. Писаренко, к.с.г.н., доцент, доцент кафедри підприємництва і права

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри підприємництва і права

Протокол від «01» лютого 2021 року № 15

Схвалено науково-методичною радою спеціальності «Менеджмент»

Протокол від «08» лютого 2021 року № 5

Голова

(Тетяна САЗОНОВА)

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Загальна кількість годин -	120	120
Кількість кредитів -	4	4
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	вибіркова	вибіркова
Рік навчання (курс)	2	2
Семестр	3	3
Лекції (годин)	16	6
Практичні (годин)	24	4
Самостійна робота (годин)	80	110
в т. ч. індивідуальні завдання (контрольна робота)	-	60
Вид семестрового контролю	залік	залік

2. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Перелік навчальних дисциплін, які передують її вивченню відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми: «Правознавство», «Системи технологій», «Самоменеджмент», «Економіка підприємства».

3. Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: є забезпечення достатнього рівня теоретичних знань і практичних навичок у здобувачів вищої освіти необхідних для формування у майбутніх фахівців знань з раціональної організації виробництва та планування діяльності з використанням методів підвищення результативності виробничих систем підприємства.

Основні завдання навчальної дисципліни: ознайомлення здобувачів вищої освіти з теоретичними засадами організації та планування діяльності, основами виробництва, методичними підходами раціоналізації та проектування виробництва; оволодіння практичними навичками обґрунтовувати проектні рішення щодо підвищення ефективності виробництва; застосування дослідницьких і організаторських здібностей у процесі розроблення організаційних проектів виробництва та їх реалізації.

Компетентності:

загальні:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Навички використання інформаційно-комунікаційних технологій.

ЗК 11. Здатність до адаптації та дій у новій ситуації.

фахові:

ФК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

ФК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

ФК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

ФК 10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.

ФК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

Програмні результати навчання:

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблеми та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

4. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Організаційні основи виробництва

Формування науки про організацію. Передумови, сутність і суспільне значення виробничої діяльності в сучасних умовах. Сутнісно-змістова характеристика виробництва. Цілі й завдання виробництва. Взаємозв'язок технології та організації виробництва. Виробнича функція. Характеристика ресурсних складових виробництва. Моделі виробничої функції та оцінка продуктивності. Процес організації: зміст, елементи процесу організації, суб'єкти організації.

Тема 2. Виробничі системи

Поняття системи ведення господарства, її роль в організації діяльності різних видів сільськогосподарських підприємств. Фактори, що визначають формування системи ведення господарства. Поняття, складові елементи та структура. Закони організації.

Системи господарства за галузями і елементами виробництва. Система галузей рослинництва, її елементи та їх організаційно-економічне значення. Система галузей тваринництва, її елементи та їх організаційно-економічне значення. Система допоміжних, обслуговуючих і підсобних промислових виробництв, її елементи та їх організаційно-економічне значення.

Види продукції. Класифікація підприємств. Техніко-виробнича база та її складові. Ієрархічна структура виробничої системи підприємства. Рівні організованості та особливості створення виробничих систем. Сучасні виробничі стратегії та концепції гнучкості й мобільності виробничих систем. Підприємництво - як складна виробнича система.

Тема 3. Виробничий процес і організаційні типи виробництва

Поняття, цілі й завдання технології виробництва. Сутність, зміст і структура виробничого процесу. Чинники, що впливають на структуру виробничого процесу. Особливості розподілу виробничих процесів за характером об'єкта виробництва.

Сутність і призначення принципів. Поняття типу виробництва. Порівняльна техніко-економічна характеристика типів виробництва. Організаційно-технічний рівень виробництва: сутність, методи визначення.

Суть планування і його місце в діяльності підприємства. Завдання і основні принципи планування. Методи планування. Методика планування.

Інформаційне забезпечення процесу планування. Організація планування на підприємстві Показники планів та їх класифікація.

Бізнес-план, його значення і необхідність розробки в умовах ринкових відносин. Завдання, зміст, показники поточних планів. Річні плани підприємств. Поточні плани внутрішньогосподарських підрозділів. Технологічні карти. Оперативне планування. Організація контролю за виконанням планів.

Тема 4. Організація процесу планування на підприємстві

Суть планування і його місце в діяльності підприємства. Завдання і основні принципи планування. Методи планування. Методика планування.

Інформаційне забезпечення процесу планування. Організація планування на підприємстві Показники планів та їх класифікація.

Бізнес-план, його значення і необхідність розробки в умовах ринкових відносин. Завдання, зміст, показники поточних планів. Річні плани підприємств. Поточні плани внутрішньогосподарських підрозділів. Технологічні карти. Оперативне планування. Організація контролю за виконанням планів.

Тема 5. Організація та планування використання земельних ресурсів

Земельний кадастр. Земельний кодекс України. Правова основа землекористування в Україні. Види земельних угідь, їх призначення, облік та ефективність використання. Організація землеустрою. Організація робіт з охорони земельних ресурсів. Організація використання земельних ресурсів. Організаційно-економічне обґрунтування землекористування. Організація кількісного і якісного обліку земель, трансформація земель, державний контроль за використанням і охороною земель.

Тема 6. Організація та планування матеріально-технічного забезпечення виробництва

Характеристика, склад і структура засобів виробництва. Джерела формування та відтворення засобів виробництва, методика нарахування амортизації. Показники рівня оснащеності підприємств основними і оборотними засобами та ефективності їх використання.

Організація забезпечення підприємства системою машин і еколого-економічні вимоги до неї. Організація забезпечення і планування матеріально-технічного забезпечення. Склад і структура транспортних засобів. Організація вантажоперевезень та використання автомобілів. Класифікація видів перевезень та вантажів. Організація визначення потреби підприємства в транспортних засобах. Організація та планування технічного обслуговування, ремонту й зберігання техніки.

Тема 7. Організація та планування використання трудових ресурсів

Ринок праці, його елементи і функції. Поняття, суть, принципи та форми організації праці. Призначення та класифікація нормативів праці. Методичні особливості створення трудових нормативів. Система мікроелементного нормування. Класифікація норм затрат праці. Чинники, що впливають на величину норми. Методи нормування праці та способи встановлення норм. Особливості визначення складових частин норм часу. Трудомісткість продукції та її організаційно-економічне значення.

Суть матеріального стимулювання та самостійність підприємств в організації оплати. Оплата праці працівників основного виробництва в сільськогосподарських підприємствах. Матеріальне стимулювання керівників та спеціалістів в сільськогосподарських підприємствах.

Тема 8. Організація та планування виробничої сфери АПК

Організаційно-економічне обґрунтування потоковості та ритмічності виробництва галузі тваринництва. Організація та планування виробництва молока. Особливості організації потоково-цехової системи виробництва молока. Організація первинної обробки і зберігання молока та контроль за його якістю. Адаптація організації молочного скотарства до вимог СОТ, шляхи досягнення міжнародних стандартів на молочну сировину та продукти її переробки. Завдання та шляхи розвитку галузей рослинництва. Завдання і шляхи збільшення виробництва продукції рослинництва. Виробничі і науково виробничі системи у сільському господарстві. Виробничі процеси в рослинництві. Складання технологічної карти вирощування культур. Виробнича програма діяльності господарювання.

Принципи організації та планування кормової бази. Наукові основи організації кормової бази. Види і групи кормів. Поняття і принципи організації кормової бази та кормо виробництва, їх роль і місце в діяльності сільськогосподарських підприємств залежно від їх видів, спеціалізації. Системи кормо виробництва та зберігання кормів. Джерела надходження кормів і система організації кормо забезпечення аграрних підприємств.

Тема 9. Специфіка діяльності підприємств сфери послуг як об'єкта планування

Послуга як специфічний товар. Попит і пропозицію на ринку послуг. Особливості господарської діяльності підприємств на ринку послуг.

Взаємозв'язок і взаємообумовленість виробництва і сфери послуг, критерії їх виділення. Організація надання послуг. Дозвільні документи на надання послуг. Ліцензування торгівлі послугами. Патентування торгівлі послугами. Характеристика основних складових системи постачання послуг.

Комерційне підприємництво і основні операції з надання послуг.

Операції купівлі-продажу послуг. Схема комерційної операції на ринку послуг. Комунікаційна політика на ринку послуг. Система комунікацій ринку послуг. Просування послуг на ринку. Особистий продаж.

Тема 10. Програмно-цільове планування

Поняття, принципи, методи. Види програмно-цільового планування. Порядок розробки комплексних цільових програм. Використання методу програмно-цільового управління в інноваційному менеджменті. Цільові програми та механізми по забезпеченню прозорості у процесі їх реалізації. Програмно-цільове регулювання економіки. Бюджетування як метод планування. Програмно-цільове планування.

Тема 11. Організація та планування обслуговуючих та допоміжних галузей

Система матеріально-технічного забезпечення в Україні та її завдання. Основні принципи системи матеріально-технічного забезпечення

сільськогосподарських підприємств. Форми матеріально-технічного забезпечення АПК. Матеріально-технічні засоби. Організація виробничого обслуговування сільськогосподарських підприємств. Основні завдання виробничого обслуговування сільськогосподарських підприємств.

Завдання та структура транспортного господарства. Системи організації внутрішньозаводських транспортних потоків. Визначення величини вантажопотоків, вантажообігу та системи перевезень. Класифікація транспортних засобів. Вибір транспортної системи й розрахунок потреби в рухомому складі. Показники використання транспортних засобів. Організація транспортного обслуговування робочих систем. Шляхи вдосконалення роботи транспортного господарства на підприємстві.

Матеріальні ресурси та їх потоки у виробничій системі. Завдання, функції та структура складського господарства. Класифікація матеріальних ресурсів. Визначення потреби в матеріальних ресурсах. Класифікація складських приміщень. Розрахунок корисних площ складських приміщень і устаткування складів. Порядок прийому, збереження й видачі матеріалів зі складів. Логістичні системи матеріального обслуговування. Показники роботи складського господарства. Напрями вдосконалення матеріального обслуговування виробництва. Роль енергії у виробництві. Структура енергетичного господарства та органи управління. Методи визначення потреби в енергоресурсах. Норми й нормативи енергоспоживання. Діагностика устаткування, мереж та контроль за використанням енергоресурсів. Сучасні регулювальні системи енергоспоживання. Організація ремонту енергоустаткування. Основні напрями енергозбереження.

Сутність та місце технічного обслуговування в системі основного виробництва. Розвиток та адаптація інфраструктури до внутрішніх і зовнішніх змін виробництва. Класифікація підсобних виробництв і промислів.

Передумови та завдання формування системи обслуговування виробництва. Організація зберігання, обліку та забезпечення робочих місць оснащенням. Шляхи скорочення витрат на виробництво технологічного оснащення. Класифікація переробних підприємств. Сучасні тенденції організації переробних підприємств та механізмів підвищення рівня прибутковості господарювання.

Завдання технічного обслуговування та ремонту засобів праці. Системи ремонтного обслуговування устаткування. Нормативна база ремонтного виробництва. Шляхи зниження витрат на утримання, ремонт і експлуатацію устаткування. Організаційно-технічний прогрес у ремонтному виробництві. Зарубіжний досвід комплексного експлуатаційного обслуговування.

Тема 12. Організація та планування забезпечення якості та конкурентоспроможності продукції

Еволюція технології та поняття якості. Основні вимоги до якості продукції. Класифікація показників якості. Стандартизація процесів, продукції та послуг. Засоби вимірювання та методи оцінки якості. Система забезпечення якості та її елементи.

Системне управління якістю на основі ДСТУ ISO 9000-2001. Моделі системи якості. Елементи системи якості. Документація системи якості. Особливості системи якості в аграрному виробництві та продуктів її переробки.

Зарубіжний досвід управління якістю продукції. Сутнісно-змістова характеристика конкурентоспроможності продукції та методів розрахунку.

Види й методи технічного контролю якості: попереджувальний, статистичний. Розрахунки параметрів якості. Статистичне регулювання технологічних процесів і приймальний контроль.

Сутність і завдання сертифікації продукції. Атестація виробництв. Сертифікація систем якості. Оцінка якості проектів, технологій.

5. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.
Тема 1. Організаційні основи виробництва	10	2	2	6	11	2	-	9
Тема 2. Виробничі системи	20	2	2	7	9	-	-	9
Тема 3. Виробничий процес і організаційні типи виробництва			2	7	11	2	-	9
Тема 4. Організація процесу планування на підприємстві	11	2	2	7	13	2	2	9
Тема 5. Організація та планування використання земельних ресурсів	11	2	2	7	9	-	-	9
Тема 6. Організація та планування матеріально-технічного забезпечення виробництва	11	2	2	7	9		-	9
Тема 7. Організація та планування використання трудових ресурсів	18	2	2	6	9	-	-	9
Тема 8. Організація та планування виробничої сфери АПК			2	6	11	2	2	9
Тема 9. Специфіка діяльності підприємств сфери послуг як об'єкта планування	20	2	2	7	9	-	-	9
Тема 10. Програмно-цільове планування			2	7	9	-	-	9
Тема 11. Організація та планування обслуговуючих та допоміжних галузей	19	2	2	6	9	-	-	9
Тема 12. Організація та планування забезпечення якості та конкурентоспроможності продукції			2	7	11	-	-	11
Усього годин	120	16	24	80	120	6	4	110

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Організаційні основи виробництва	2	-
2	Тема 2. Виробничі системи	2	-
3	Тема 3. Виробничий процес і організаційні типи виробництва	2	-
4	Тема 4. Організація процесу планування на підприємстві	2	2
5	Тема 5. Організація та планування використання земельних ресурсів	2	-
6	Тема 6. Організація та планування матеріально-технічного забезпечення виробництва	2	-
7	Тема 7. Організація та планування використання трудових ресурсів	2	-
8	Тема 8. Організація та планування виробничої сфери АПК	2	2
9	Тема 9. Специфіка діяльності підприємств сфери послуг як об'єкта планування	2	-
10	Тема 10. Програмно-цільове планування	2	-
11	Тема 11. Організація та планування обслуговуючих та допоміжних галузей	2	-
12	Тема 12. Організація та планування забезпечення якості та конкурентоспроможності продукції	2	-
Разом		24	4

7. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Організаційні основи виробництва	7	9
2	Тема 2. Виробничі системи	7	9
3	Тема 3. Виробничий процес і організаційні типи виробництва	7	9
4	Тема 4. Організація процесу планування на підприємстві	7	9
5	Тема 5. Організація та планування використання земельних ресурсів	7	9
6	Тема 6. Організація та планування матеріально-технічного забезпечення виробництва	7	9
7	Тема 7. Організація та планування використання трудових ресурсів	6	9
8	Тема 8. Організація та планування виробничої сфери АПК	6	9
9	Тема 9. Специфіка діяльності підприємств сфери послуг як об'єкта планування	7	9
10	Тема 10. Програмно-цільове планування	6	9
11	Тема 11. Організація та планування обслуговуючих та допоміжних галузей	6	9
12	Тема 12. Організація та планування забезпечення якості та конкурентоспроможності продукції	7	11
Разом		80	110

8. Індивідуальне завдання

Індивідуальна робота здобувача вищої освіти направлена на закріплення теоретичного матеріалу та практичних навичок. Реалізація даного напрямку роботи

передбачається шляхом виконання контрольної роботи, яка виконується самостійно здобувачем вищої освіти заочної форми навчання в позааудиторний час.

9. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблеми та обґрунтування управлінських рішень.	<i>словесні:</i> лекція, бесіда; <i>наочні:</i> демонстрування, ілюстрування; <i>практичні:</i> практичні роботи, робота з навчально-методичною літературою: конспектування, <i>самостійної роботи</i> вдома: завдання самостійної роботи; <i>робота під керівництвом викладача:</i> виконання практичних завдань;	- розв'язування тестів; - виконання вправ на практичних заняттях; - виконання завдань самостійної роботи
ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.	<i>методи формування пізнавальних інтересів:</i> створення ситуації інтересу; ситуації новизни навчального матеріалу; метод використання життєвого досвіду; навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації; <i>усного контролю:</i> обговорення теоретичних питань, доповіді, дискусії;	
ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.	<i>письмового контролю:</i> контрольна робота, письмове виконання практичних завдань; <i>тестовий контроль:</i> розв'язування тестів; <i>інтерактивні методи:</i> дискусії, диспути, проектування професійних ситуацій; мозковий штурм, кейс-метод; проектування професійних ситуацій.	

Критерії успішного опанування програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	Максимальна кількість балів	Мінімальний пороговий рівень оцінок, балів
ПРН 4	40	40	24
ПРН 5	30	30	18
ПРН 6	30	30	18
Разом	100	100	60

10. Форми оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форма оцінювання					
	Розв'язування тестів		Виконання вправ на практ. заняттях		Виконання завдань сам. роб.	
	мін к-сть балів	макс к-сть балів	мін к-сть балів	макс к-сть балів	мін к-сть балів	макс к-сть балів
ПРН 4	8	20	8	10	8	10
ПРН 5	6	7	6	16	6	7
ПРН 6	6	7	6	16	6	7
Всього	20	34	20	42	20	24

Форми, шкала та критерії оцінювання **результатів навчання** при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

Для здобувачів денної форми навчання

– **розв'язування тестів** (по кожній темі 10 тестових завдань). Бали: від 0-5 (по 0,5 балів за кожну правильну відповідь); Тема 12 бали від 0-4 (по 0,4 бали кожну правильну відповідь);

– **виконання вправ на практичних заняттях**

6 балів – вправи виконані повністю;

4-5 балів – вправи виконані не в повному обсязі;

1-3 балів – вправи виконані, але містить ряд суттєвих недоліків;

0 балів – вправи невиконані.

– **виконання завдань зі самостійної роботи** здобувач виконує за всіма темами навчальної дисципліни. Бали: 0-2 – залежно від повноти та правильності виконаного завдання).

Для здобувачів заочної форми навчання:

– **розв'язування тестів** (по кожній темі 10 тестових завдань). Бали: від 0-10 (по 1 балу за кожну правильну відповідь).

– **виконання вправ на практичних заняттях**

12-15 балів – вправи виконані повністю;

7-11 балів – вправи виконані не в повному обсязі;

1-6 балів – вправи виконані, але містить ряд суттєвих недоліків;

0 балів – вправи невиконані.

– виконання завдань зі самостійної роботи – контрольна робота.

Форма проведення семестрового контролю згідно з робочим та навчальним планом – залік.

**11. Схема нарахування балів з навчальної дисципліни
для здобувачів денної форми навчання**

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти			Разом
	Розв'язування тестів	Виконання вправ на практичних заняттях	Виконання завдань сам. роботи	
Тема 1. Організаційні основи виробництва	5	6	2	13
Тема 2. Виробничі системи	-	-	2	2
Тема 3. Виробничий процес і організаційні типи виробництва	-	-	2	2
Тема 4. Організація процесу планування на підприємстві	5	6	2	13
Тема 5. Організація та планування використання земельних ресурсів	5	6	2	13
Тема 6. Організація та планування матеріально-технічного забезпечення виробництва	5	6	2	13
Тема 7. Організація та планування використання трудових ресурсів	5	6	2	13
Тема 8. Організація та планування виробничої сфери АПК	5	6	2	13
Тема 9. Специфіка діяльності підприємств сфери послуг як об'єкта планування	-	-	2	2
Тема 10. Програмно-цільове планування	-	-	2	2
Тема 11. Організація та планування обслуговуючих та допоміжних галузей	-	-	2	2
Тема 12. Організація та планування забезпечення якості та конкурентоспроможності продукції	4	6	2	12
Разом	34	42	24	100

**Схема нарахування балів з навчальної дисципліни
для здобувачів заочної форми навчання**

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти			Разом
	Розв'язування тестів	Виконання вправ на практичних заняттях	Виконання завдань сам. роботи	
Тема 1. Організаційні основи виробництва	-	-	4	4
Тема 2. Виробничі системи	-	-	4	4
Тема 3. Виробничий процес і організаційні типи виробництва	-	-	4	4
Тема 4. Організація процесу планування на підприємстві	10	15	4	29
Тема 5. Організація та планування використання земельних ресурсів	-	-	4	4
Тема 6. Організація та планування матеріально-технічного забезпечення виробництва	-	-	4	4
Тема 7. Організація та планування використання трудових ресурсів	-	-	4	4
Тема 8. Організація та планування виробничої сфери АПК	10	15	4	29
Тема 9. Специфіка діяльності підприємств сфери послуг як об'єкта планування	-	-	4	4
Тема 10. Програмно-цільове планування	-	-	4	4
Тема 11. Організація та планування обслуговуючих та допоміжних галузей	-	-	5	5
Тема 12. Організація та планування забезпечення якості та конкурентоспроможності продукції	-	-	5	5
Разом	20	30	50	100

12. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Березівський П.С. Організація виробництва в аграрних формуваннях. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 560 с.
2. Нелеп В. М. Планування на аграрному підприємстві. Київ : КНЕУ, 2000. 372 с.
3. Організація і планування сільськогосподарського виробництва: навчальний посібник. Київ : ЗАТ «Нічлава», 2004. 302 с.
4. Організація виробництва на сільськогосподарських підприємствах. КИЇВ : Урожай, 1995. 208 с.
5. Організація сільськогосподарського виробництва. Київ : ФАДА, ЛДТ, 2000. 446 с.
6. Організація виробництва в аграрних підприємствах. Полтава: ФОП Говоров С.В., 2009. 416 с.

Допоміжні

1. Аграрні соціально-трудова відносини. Київ : НВАТ «Агроінком», 1997. 297 с.
2. Зінь В.А. Планування діяльності підприємства. Київ : ВД «Професіонал», 2004. 320 с.
3. Іванова В.В. Планування діяльності підприємства. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 472 с.
4. Пасічник В.Г. Планування діяльності підприємства. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 256 с.
5. Тарасюк Г.М. Планування діяльності підприємства. Київ : «Каравела», 2003. 432 с.

Інформаційні ресурси

1. Міжнародного науково-виробничого журналу «Економіка АПК» [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://eaprk.org.ua/>.
2. Всеукраїнський щомісячний науковий журнал «Економіка України» [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://www.economukraine.com.ua/index.php?id=13748&show=50667>.
3. Журнал «Пропозиція» [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://propozitsiya.com/ua/udobreniya>.